

DE GRIJSGROENE UNIFORM NA DE MEIDAGEN VAN 1940

door F. J. H. Th. Smits

Referendaris Ministerie van Defensie

In Armamentaria van 1968, aflevering 3, schreef ondergetekende op pagina 22 onder het hoofd "*Totale uitverkoop van het veldgrijs*":

"Naar wordt beweerd, zouden zelfs Russische eenheden, behorend tot het leger van generaal Wlasow, die in Duitse dienst waren getreden, in de veldgrijze tenue gekleed zijn geweest".

Luitenant-generaal A.A. Wlasow, voormalig commandant van de Iie Russische "*Stoszarmee*" geraakte in 1942 in Duitse krijgsgevangenschap. Met andere officieren uit het Rode Leger, die de politieke ideeën van het Kremlin eveneens niet deelden en ook in krijgsgevangenschap verkeerden, organiseerde hij in samenwerking met de Duitsers de opstelling van de Ie en Iie Wlasow-divisie. In november 1944 werd dit doel bereikt. De berichten, dat door deze "*Oostvrijwilligers*" onze veldgrijze tuniek gedragen werd, berustten alléén maar op mededelingen "*van horen zeggen*".

Op het gebied van de uniformkunde was e.e.a. dermate interessant, dat de speurzin werd opgewekt om in het bezit te komen van concretere gegevens, die beslist ergens aanwezig moesten zijn. "*Signaal*", het bekende Duitse propaganda-periodiek uit de afgelopen 2e Wereldoorlog, bracht licht in deze uniform-puzzel. In aflevering no. 24 van 1943 ziet men een voor die tijd goed uitgevoerde kleurendruk, weergevend een rustende *Donkozak* (te herkennen aan het mouwembleem) gekleed in een vermaakte Nederlandse model grijsgroene veldjas, zoals die gedragen werd enige jaren vóór en tijdens de mobilisatie 1939-1940.

De staande kraag is hier vervangen door een dubbele kraag van Duits model, waarop in een grauwe tint de bekende lissen zijn aangebracht. De rode knaagpatten met de gekruiste lansen, voor deze eenheden vastgesteld, ontbreken nog. De kleppen van de borstzakken, die vroeger geen zichtbare knoopsluiting hadden, zijn hier voorzien van knoop en knoopsgat.

De knopen op deze tuniek zijn van het gangbare Duitse model, van aluminium en met een grauwgrijze verf bespoten.

De vroegere vastgestikte schouderbedekkingen met de kleine bronzen uniformknoopjes aan de halszijde en de, met stof van de jas beklede, ronde houtjes op de schouderaden (tegen het afglijden van de ranselriemen) zijn verwijderd en vervangen door losse epauletten van Duits model, grijs-rood omrand en voorzien van 2 smalle galons, die de rang van onderofficier weergeven in dit deel der "*Oostvrijwilligers*".

De *Wehrmacht-adelaar* boven de klep van de rechterborstzak geplaatst bestempelt de drager ervan meteen tot lid van de miljoenenlegers van Nazi-Duitsland. Zéér zeker is deze Donkozak een voorloper geweest van de pas in 1944 gereed gekomen twee Wlasowdivisies die waren samengesteld uit de bonte staalkaart van volken uit het onmetelijke Sovjet-imperium.

In "*Signaal*" 1943, eveneens in no. 24, ziet men op bladzijde 7 op de bovenste foto rechts, een instructeur van het Russische veiligheidskorps in *Servië*, dat werd gerecruteerd uit afstammelingen van Witruisische emigranten van ná de 1e Wereldoorlog. Ook deze onderofficier draagt een "*verbouwde*" Nederlandse veldjas. Niet alleen de vreemde troepen in Duitse dienst werden met krijgsbuit-goederen uitgerust. Diverse Wehrmacht-onderdelen (o.a. artillerie) ontvingen, door grote kleding-tekorten in de eigen sector, ons ijzersterke "*grove-grijs*" (*Signaal* 1943, no. 10, bladzijde 22 en 23).

Ook de *Landwacht*, een gewapende N.S.B-organisatie in Duitse dienst uiteraard, werd ermede uitgerust. (Door een uniformdeskundige waargenomen te *Deventer* in 1944.)

Tenslotte het povere restant veldgrijs in de barre ellende van de Duitse concentratiekampen. Een nader onderzoek heeft uitgewezen dat, o.a. in het kamp *Amersfoort*, de burgergeïnterneerden met volledige tenue's (veldmuts, veldjas, broek en beenwindselen) werden "*uitgerust*". (Zie: *Titus Brandsma*, door *H.W.F. Aukes*, 1947, blz. 127 en 139, en de tekening van *Prof. T. Brandsma* bij de titelpagina.)

Enige costumiers in Nederland bezitten nog grauw-grijze en grijs-groene tunieken. In het Legermuseum te Leiden worden deze tenue's met de complete uitrustingsstukken en de bijbehorende bewapening (volgens buitenlandse museumdeskundigen een uniek bezit!) zorgvuldig geconserveerd, in gereedheid gehouden om in een instructieve opstelling binnen afzienbare tijd geëxposeerd te worden.